

วัตถุดิบ (Material) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. วัตถุดิบทางตรง (Direct Material) หมายถึง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าโดยตรง

2. วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect Material) หมายถึง วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าแต่จำนวนที่ใช้มีเป็นจำนวนน้อยจนไม่ปรากฏเป็นส่วนสำคัญในสินค้าที่ผลิตเสร็จแล้ว

ความสำคัญของการควบคุมวัตถุดิบ

1. มีจำนวนวัตถุดิบคงเหลือในระดับที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับสภาพการผลิต
2. ช่วยป้องกันวัตถุดิบมิให้เกิดการสูญเสียนั่น เนื่องจากชำรุดเสื่อมสภาพ
3. ลดปัญหาในการเก็บรักษาวัตถุดิบในปริมาณที่สูงเกินจำเป็นและเก็บไว้นานเกินไป
4. ช่วยลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการจัดหาและเก็บรักษา

การจัดการและตรวจรับวัตถุดิบ

1. การขอซื้อ แผนกคลังพัสดุผู้ควบคุมดูแล
วัตถุดิบจัดทำใบขอซื้อ (Purchase Requisition) ซึ่ง
จัดทำขึ้น 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ส่งไปให้แผนกจัดซื้อเพื่อดำเนินการ
จัดซื้อ

ฉบับที่ 2 ส่งไปให้แผนกบัญชี

ฉบับที่ 3 แผนกคลังพัสดุเก็บไว้เป็นหลักฐาน

2. การสั่งซื้อ เมื่อแผนกจัดซื้อได้รับใบขอซื้อจาก
แผนกคลังพัสดุจะจัดทำใบสั่งซื้อสินค้าให้ผู้ขาย ซึ่ง
จัดทำขึ้นอย่างน้อย 5 ฉบับ

ฉบับที่ 1	เป็นต้นฉบับส่งให้ผู้ขาย
ฉบับที่ 2	แผนกขอซื้อ
ฉบับที่ 3	แผนกบัญชี
ฉบับที่ 4	แผนกรับของ
ฉบับที่ 5	แผนกจัดซื้อเก็บไว้เป็น

หลักฐาน

3. การรับวัตถุดิบ แผนกรับของและตรวจนับวัตถุดิบจะตรวจนับและตรวจสอบคุณภาพของสินค้าที่ซื้อ โดยตรวจสอบกับใบกำกับสินค้าแล้วทำใบรับของเพื่อส่งไปให้แผนกจัดซื้อไว้ตรวจสอบกับใบสั่งซื้ออีกครั้ง ถ้าวัตถุดิบชำรุดเสียหาย แผนกรับวัตถุดิบจะทำหลักฐานส่งคืนไปพร้อมวัตถุดิบให้ผู้ขาย

ใบรับของ (Receiving report) คือ เอกสารที่แผนกรับของและตรวจนับวัตถุดิบทำขึ้นเมื่อมีการตรวจรับวัตถุดิบที่ได้รับจากผู้ขาย

ใบรับของจัดทำขึ้นอย่างน้อย 5 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 ส่งไปให้แผนกจัดซื้อ
- ฉบับที่ 2 ส่งไปให้แผนกคลังพัสดุ
- ฉบับที่ 3 ส่งไปแผนกบัญชี
- ฉบับที่ 4 ส่งไปแผนกบัญชีพัสดุ
- ฉบับที่ 5 แผนกรับของและตรวจนับวัสดุดิบ

เก็บไว้เป็นหลักฐาน

ใบหักหนี้หรือใบลดหนี้ (Debit Memorandum)

คือ เอกสารที่แผนกจัดซื้อทำขึ้นเพื่อหักหนี้ เมื่อรับแจ้งจากแผนกตรวจรับของว่าวัตถุดิบที่ได้รับมีสภาพชำรุดเสียหาย ซึ่งจัดทำขึ้นอย่างน้อย 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ส่งให้บริษัทผู้ขาย

ฉบับที่ 2 เก็บรวบรวมไว้กับเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ฉบับที่ 3 แผนกจัดซื้อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

การเก็บรักษาวัตถุสืบ

เมื่อวัตถุสืบถูกนำเข้ามาเก็บในคลังพัสดุ ผู้รักษาคคลังพัสดุ จะตรวจนับวัตถุสืบในวันที่ได้รับว่ามีจำนวนตรงกับใบตรวจรับหรือไม่และจะบันทึกการรับวัตถุสืบลงในบัตรวัตถุสืบ

(Material Card)

บัตรวัตถุสืบ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อจดบันทึกการรับจ่ายและยอดคงเหลือของวัตถุสืบแต่ละชนิดอย่างต่อเนื่อง บัตรวัตถุสืบเป็นบัญชีย่อยของบัญชีคุมวัตถุสืบ ดังนั้น ยอดคงเหลือในบัญชีคุมวัตถุสืบจะต้องเท่ากับยอดคงเหลือของบัตรวัตถุสืบทุกใบรวมกัน

การเบิกวัตตุดิบบ

แผนกผลิตจะทำใบเบิกวัตตุดิบบโดยระบุชนิด ปริมาณ
วัตตุดิบบ และวัตตุดิบบประสงค์ ใบเบิกวัตตุดิบบควรจัดทำขึ้น 3
ฉบับ

ฉบับที่ 1 ส่งให้แผนกบัญชีเพื่อลงบัญชีคุมวัตตุดิบบ
และบัญชีที่เกี่ยวข้อง

ฉบับที่ 2 ส่งให้ผู้รักษาคัดงพัสดุดงการเบิกวัตตุดิบบ
ไปใช้

ฉบับที่ 3 เก็บไว้เป็นหลักฐานของแผนกที่ออกใบเบิก
วัตตุดิบบ

การส่งคืนวัตถุดิบ แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. การส่งคืนวัตถุดิบให้แก่ผู้ขาย ในกรณีที่
วัตถุดิบที่ได้รับจากผู้ขายชำรุด

2. การส่งคืนวัตถุดิบเข้าคลังพัสดุ ในกรณีที่
กิจการเบิกวัตถุดิบไปใช้มากเกินไปเมื่อใช้ไม่หมดจะ
ทำการส่งคืนคลังพัสดุโดยทำรายงานนำส่งวัตถุดิบ

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับวัตถุดิบ

1. วิธีตรวจนับวัตถุดิบคงเหลือเมื่อสิ้นงวดบัญชี (Periodical Inventory Method) ไม่มีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวของวัตถุดิบตลอดเวลา เมื่อสิ้นงวดบัญชีจึงจะตรวจนับตีราคาและบันทึกวัตถุดิบคงเหลือ

2. วิธีตรวจนับวัตถุดิบคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory Method) วิธีนี้เป็นระบบที่บันทึกการเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวของวัตถุดิบคงเหลืออยู่ตลอดเวลา ทำให้ทราบวัตถุดิบคงเหลือและต้นทุนขายทุกขณะจากทะเบียนพัสดุ

การคำนวณต้นทุนวัตถุดิบและตีราคาวัตถุดิบคงเหลือ มีวิธีที่นิยม 2 วิธี

1. ตีราคาวัตถุดิบคงเหลือตามราคาทุน (Cost Method)
2. ตีราคาวัตถุดิบคงเหลือตามราคาทุนหรือราคาตลาดที่ต่ำกว่า (Lower of Cost or Market Method)

การตีราคาวัตถุดิบตามราคาทุน

การคำนวณต้นทุนและตีราคาวัตถุดิบคงเหลือตามระบบ

Periodical Inventory

1. วิธีตีราคาตามที่ตั้งชื่อจริงแต่ละครั้ง (Specific Identification Method)
2. วิธีถัวเฉลี่ยอย่างง่าย (Simple Average Method)
3. วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Method)
4. วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First-in First-out Method)

1. วิธีตีราคาตามที่ซื้อจริงแต่ละครั้ง (Specific Identification Method) วิธีนี้เหมาะกับกิจการที่มี วัตถุประสงค์น้อยรายและเป็นของที่มียุติราคาแพง วิธีนี้จะต้อง ทราบว่าวัตถุประสงค์จำนวนที่ตรวจนับได้ว่าเป็นของเหลือ มาจากการซื้อครั้งใดหรือเป็นวัตถุประสงค์คงเหลือมาจาก เมื่อใด

การคำนวณต้นทุนและตีราคาวัตถุดิบคงเหลือตามระบบ

PERIODICAL INVENTORY SYSTEM

1. วิธีตีราคาตามที่ซื้อจริงแต่ละครั้ง

(SPECIFIC IDENTIFICATION METHOD)

การคำนวณต้นทุนวัตถุดิบใช้ไป

วันที่	จำนวนหน่วย	ต้นทุนต่อหน่วย	รวม
9 ม.ค.	80	21	1,680
29 ม.ค.	40	20	800
	<u>100</u>	22	<u>2,200</u>
วัตถุดิบใช้ไป	<u>220</u>		<u>4,680</u>

การคำนวณหาวัตถุดิบที่มีไว้ใช้ทั้งสิ้น

วันที่	จำนวนหน่วย	ต้นทุนต่อหน่วย	รวม
1 ม.ค.	40	20	800
8 ม.ค.	120	21	2,520
15 ม.ค.	100	22	2,200
25 ม.ค.	60	23	1,380
30 ม.ค.	40	24	960
วัตถุดิบทั้งสิ้น	<u>360</u>		<u>7,860</u>

การคำนวณหาวัตถุดิบคงเหลือปลายงวด

$$\begin{aligned}\text{วัตถุดิบคงเหลือปลายงวด} &= \text{วัตถุดิบที่มีทั้งสิ้น} - \text{วัตถุดิบใช้ไป} \\ &= 7,860 - 4,680 \\ &= 3,180 \text{ บาท}\end{aligned}$$

2. วิธีถัวเฉลี่ยอย่างง่าย (Simple Average Method) วิธีนี้จะคำนวณราคาสินค้าต่อหน่วยโดยรวมราคาต่อหน่วยของวัตถุดิบต้นปีและระหว่างปีทุกครั้งแล้วหารด้วยจำนวนครั้งที่ซื้อ

2. วิธีถัวเฉลี่ยอย่างง่าย (SIMPLE AVERAGE METHOD)

$$\begin{aligned}\text{ราคาถัวเฉลี่ยต่อหน่วย} &= \frac{\text{ราคาต่อหน่วยของการซื้อแต่ละครั้ง}}{\text{จำนวนครั้งของการซื้อ}} \\ &= \frac{20 + 21 + 22 + 23 + 24}{5} \\ &= 22 \text{ บาท}\end{aligned}$$

วัตถุดิบคองเหลือ

= จำนวนหน่วยคองเหลือ X ราคาตัวเฉลี่ย
ต่อหน่วย

= 140 X 22

= 3,080 บาท

วัตถุดิบใช้ไปในการผลิต = วัตถุดิบที่มีอยู่ทั้งสิ้น - วัตถุดิบคองเหลือ

= 7,860 - 3,080

= 4,780 บาท

EVERYDAY SMILE

3. วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Average Method) วิธีนี้จะคำนวณหาราคาวัตถุดิบต่อหน่วยโดยนำราคาวัตถุดิบทั้งหมดแต่ละครั้งมารวมกันและบวกด้วยวัตถุดิบต้นปี แล้วหารด้วยจำนวนรวมของวัตถุดิบทั้งสิ้น

3. วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WEIGHTED AVERAGE METHOD)

$$\begin{aligned} \text{ราคาถ่วงเฉลี่ยต่อหน่วย} &= \frac{\text{ต้นทุนวัตถุดิบที่มีอยู่ทั้งสิ้น}}{\text{จำนวนหน่วยทั้งสิ้น}} \\ &= \frac{7,860}{360} \\ &= 21.83 \text{ บาท} \end{aligned}$$

วัตถุดิบคงเหลือ

$$\begin{aligned} &= \text{จำนวนหน่วยคงเหลือ} \times \text{ราคาตัวเฉลี่ย/หน่วย} \\ &= 140 \times 21.83 \\ &= 3,056.67 \text{ บาท} \end{aligned}$$

วัตถุดิบใช้ในการผลิต

$$\begin{aligned} &= \text{วัตถุดิบที่มีอยู่ทั้งสิ้น} - \text{วัตถุดิบคงเหลือ} \\ &= 7,860 - 3,056.67 \\ &= 4,803.33 \text{ บาท} \end{aligned}$$

by.baby pooh

WELCOME TO THE
MY BLOG

4. วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First-in First-out หรือ FIFO) วิธีนี้ถือหลักการเคลื่อนไหลของ วัตถุดิบที่ซื้อมาก่อนเบิกไปใช้ก่อน วัตถุดิบคงเหลือ ปลายงวดจะเป็นราคาวัตถุดิบที่ซื้อมาครั้งหลัง

4. วิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIRST – IN , FIRST – OUT หรือFIFO)

การคำนวณหาต้นทุนเฉลี่ยปลายงวด 140 หน่วย

วันที่	จำนวนหน่วย	ต้นทุนต่อหน่วย	รวม
30 ม.ค.	40	24	960
25 ม.ค.	60	23	1,380
15 ม.ค.	<u>40</u>	22	880
วัตถุดิบคงเหลือ	<u>140</u>		<u>3,220</u>

แบบฝึกหัด

ให้ทำแบบฝึกหัดท้ายบทข้อ 3-5 , 3-6

หน้า 237 - 238